

**Het Europees kwalificatiekader:
ondersteuning van leren, werken en
grensoverschrijdende mobiliteit**

Uitgave ter ere van de tiende verjaardag EKK

Dit is een uitgave van de EU ter ere van de tiende verjaardag van het Europees Kwalificatiekader (EKK).

Manuscript voltooid in februari 2018, 1ste editie

Noch de Europese Commissie, noch enige persoon die optreedt namens de Commissie is verantwoordelijk voor het eventuele gebruik van de volgende informatie.

Luxemburg: Publicatiebureau van de Europese Unie, 2018

© Europese Unie, 2018

Stockafbeeldingen: © Shutterstock.com

Hergebruik met bronvermelding toegestaan.

Het beleid inzake hergebruik van documenten van de Europese Commissie is geregeld bij Besluit 2011/833/EU (PB L 330 van 14.12.2011, blz. 39).

Voor gebruik of reproductie van foto's of ander materiaal waarvan het auteursrecht niet bij de EU berust, moet rechtstreeks toestemming aan de rechthebbenden worden gevraagd.

Print ISBN 978-92-79-80383-3   doi:10.2767/750617   KE-01-18-211-EN-C
PDF ISBN 978-92-79-80382-6   doi:10.2767/385613   KE-01-18-211-EN-N

Het Europees kwalificatiekader

*Ondersteuning van leren, werken en
grensoverschrijdende mobiliteit*

Voorwoord

In onze hedendaagse samenleving moeten burgers hun vaardigheden kunnen ontwikkelen en benutten wanneer zij van baan of soort werk veranderen of een vervolgopleiding gaan volgen. Het Europees kwalificatiekader (EKK) is een belangrijke pijler van onze samenwerking die is gericht op het inzichtelijker maken van vaardigheden en kwalificaties en het vereenvoudigen van de erkenningsprocedure voor burgers die in eigen land of het buitenland aan een baan of studie beginnen. Dankzij het EKK zijn werkgevers beter in staat buitenlandse kwalificaties te vergelijken met de kwalificaties in eigen land, en hebben zij beter inzicht in de vaardigheidsprofielen van kandidaten. Het EKK helpt burgers hun talenten te benutten, maakt de weg vrij voor verder leren en ondersteunt een betere afstemming tussen het aanbod van vaardigheden en de behoeften van de arbeidsmarkt.

Mevrouw Marianne Thyssen

Europees Commissaris voor Werkgelegenheid, Sociale Zaken, Vaardigheden en Arbeidsmobiliteit

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Het EKK: wat is het en hoe werkt het?	2
Descriptoren van de niveaus in het EKK	11
Hoe kan het EKK worden gebruikt en wie heeft voordeel bij het EKK?	14
Wat is de invloed van het EKK tot dusver?	18
Toekomstverwachtingen	21
Afkortingen	23

Inleiding

In onze hedendaagse samenleving hebben burgers behoefte aan betere en bredere vaardigheden, niet alleen om te werken, te communiceren en toegang te krijgen tot informatie, producten en diensten, maar ook om deel te nemen aan de maatschappij en een actief burger te zijn.

Een goed begrip en passende waardering van vaardigheden en kwalificaties is van essentieel belang voor het realiseren van een betere afstemming tussen het aanbod van vaardigheden en de behoeften van de arbeidsmarkt. Een gedeeld Europees kader kan een goed begrip en passende waardering van vaardigheden en kwalificaties bevorderen. Het kan burgers ook helpen vaardigheden te verwerven en deze hun leven lang te blijven actualiseren, ook al wisselen ze tussen verschillende soorten en niveaus van onderwijs en tussen opleiding en werk in eigen land of het buitenland.

Kwalificaties laten zien wat mensen weten, begrijpen en kunnen. Er zijn verschillende soorten kwalificaties, zoals een diploma, getuigschrift of certificaat. Transparantie over wat mensen daadwerkelijk hebben geleerd om een kwalificatie te verwerven (de zogeheten “leerresultaten”) is van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat personen, werkgevers en aanbieders van onderwijs en opleidingen de juiste economische, sociale en wetenschappelijke waarde toekennen aan kwalificaties.

Het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (EKK) heeft tot doel de transparantie, vergelijkbaarheid en overdraagbaarheid van kwalificaties te verbeteren. Het EKK is in 2008 opgezet als gemeenschappelijk referentiekader voor kwalificaties, uitgedrukt als leerresultaten met stijgende niveaus van bekwaamheid. Het kader dient als vertaalinstrument tussen de verschillende kwalificatiesystemen en bijbehorende niveaus. Het kader is bedoeld voor lerenden, werkenden, werkzoekenden, werkgevers, vakbonden, aanbieders van onderwijs en opleidingen, instanties die verantwoordelijk zijn voor de erkenning van kwalificaties, overheidsorganen en internationale organisaties.

De EKK-aanbeveling is in 2017 herzien¹ om deze aan te passen aan de actuele situatie en om voorbereid te zijn op toekomstige uitdagingen. In de herziene aanbeveling zijn de hoofddoelstellingen die tien jaar geleden zijn overeengekomen, behouden gebleven. Deze zijn gericht op het creëren van transparantie en wederzijds vertrouwen in de kwalificaties in Europees verband. De herziening was een van de tien belangrijkste actiepunten van de nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa, die is bedoeld om de kwaliteit en de relevantie van opleidingen te verbeteren, vaardigheden zichtbaarder te maken en de informatieverschaffing over vaardigheden te verbeteren². Zoals blijkt uit de naam, is het EKK ook een van de kaders die bijdragen tot de verwezenlijking van de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten³. Het eerste van de 20 beginselen is dat iedereen recht heeft op hoogwaardige en inclusieve voorzieningen voor onderwijs, opleiding en een leven lang leren om de vaardigheden te verwerven en te onderhouden die nodig zijn om ten volle aan het maatschappelijk leven te kunnen deelnemen en overgangen op de arbeidsmarkt met succes te kunnen opvangen.

---

¹ 2018-80078-0-1, met als uiterste termijn 6.12.2018

² 2018-80078-0-1, met als uiterste termijn 6.12.2018

³ 2018-80078-0-1, met als uiterste termijn 6.12.2018

Het EKK: wat is het en hoe werkt het?

Wat is een kwalificatie?

In het EKK wordt een kwalificatie gedefinieerd als “het formele resultaat van een beoordelings- en validatieproces, dat wordt verworven wanneer een bevoegde instantie vaststelt dat de leerresultaten die een persoon heeft bereikt, aan bepaalde eisen beantwoorden”.

Waarom zijn kwalificaties belangrijk?

Kwalificaties kunnen voor verschillende doeleinden worden gebruikt. Kwalificaties zijn voor werkgevers een indicatie van wat de houders ervan worden geacht te weten, begrijpen en kunnen (“leerresultaten”). Voor bepaalde beroepen kunnen kwalificaties vereist zijn. Zij helpen de aanbieders van onderwijs en opleidingen en de autoriteiten op het gebied van onderwijs en opleiding het niveau en de inhoud van de verworven kennis te bepalen. Zij zijn ook belangrijk voor het individu als uiting van zelfontplooiing. Kwalificaties spelen derhalve een belangrijke rol bij het verbeteren van de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt, de mobiliteit en de toegang tot vervolgonderwijs.

Kwalificaties zijn doorgaans certificaten en diploma's die zijn afgegeven na het volgen van onderwijs, een opleiding of een leertraject en (soms) na het verrichten van werkzaamheden. De inhoud en het niveau van de kwalificaties die deel uitmaken van een kader waarvan de kwaliteit is gewaarborgd, zijn betrouwbare informatiebronnen. Ze vormen een belangrijke troef die door burgers kan worden ingezet om een baan te vinden of een vervolgopleiding te volgen.

Kwalificaties transparanter en beter vergelijkbaar maken in de verschillende landen

De Europese onderwijs- en opleidingsstelsels verschillen onderling en zijn ingebed in nationale tradities. De onderlinge verschillen maken het moeilijk om te beoordelen wat iemand met een kwalificatie uit een ander land weet, begrijpt en kan in een leer- of werkcontext. De waarde die wordt toegekend aan een kwalificatie die in het ene land is afgegeven, wordt bijgevolg niet noodzakelijkerwijs erkend in andere landen, en dit heeft een negatief effect op het “vertrouwen” in de kwaliteit en inhoud van dergelijke kwalificaties. Hetzelfde geldt voor kwalificaties die zijn afgegeven buiten de officiële onderwijs- en opleidingsstelsels, en kwalificaties afgegeven door internationale instanties en organisaties. Dit gebrek aan vertrouwen kan zowel in eigen land als in andere landen van de EU van invloed zijn op de professionele ontwikkeling en de toegang tot arbeidskansen en vervolgonderwijs, en kan de mobiliteit belemmeren.

Het EKK is een gemeenschappelijk referentiekader dat het mogelijk maakt op eenvoudige wijze kwalificaties uit verschillende landen te vergelijken. Dit wordt gerealiseerd door leerresultaten te koppelen aan de verschillende kwalificaties, zodat zij transparanter en

makkelijker te begrijpen worden. Op deze manier ondersteunt het EKK de grensoverschrijdende mobiliteit van lerenden en werkenden, en bevordert het EKK een leven lang leren en de professionele ontwikkeling in Europees verband.

Wat is een kwalificatiekader?

Een kwalificatiekader is een instrument voor de classificatie van kwalificaties volgens een reeks criteria voor bepaalde bereikte leerniveaus. Het kader heeft tot doel de transparantie, toegankelijkheid en kwaliteit van de kwalificaties te verbeteren voor de arbeidsmarkt, het onderwijs- en opleidingsstelsel en de samenleving.

Kwalificatiekaders ondersteunen een leven lang leren (d.w.z. alle gedurende de hele levenscyclus ondernomen leeractiviteiten), met als doel vanuit een persoonlijk, maatschappelijk, sociaal en/of arbeidsmarktperspectief kennis, vaardigheden en competenties te verbeteren. Deze definitie geldt voor het hele scala aan formele, niet-formele en informele leeractiviteiten.

EKK: leerresultaten als hoofdbeginsel

Kwalificaties geven doorgaans informatie over de duur van het onderwijs en over de instelling of locatie waar het onderwijs is gevolgd. Informatie over wat mag worden verwacht van de houder van de kwalificatie qua kennis, vaardigheden en competenties is minder gebruikelijk en transparant.

Het EKK en alle nationale kwalificatiekaders (NKK's) die aan het EKK zijn gerelateerd, hanteren een aanpak die uitgaat van leerresultaten. Dit betekent dat zowel de inhoud als het niveau van een kwalificatie aangeeft wat de houder wordt geacht te weten, begrijpen en kunnen (leerresultaten).

Het verleggen van het accent naar leerresultaten vergroot de transparantie van een kwalificatie en verbetert de vergelijkbaarheid tussen landen en binnen landen (bijv. tussen verschillende soorten kwalificaties op hetzelfde niveau, of verschillende niveaus van dezelfde soort kwalificaties). Dankzij de nadruk op leerresultaten kan het EKK burgers helpen hun weg te vinden in een kwalificatielandschap dat steeds gevarieerder en ingewikkelder wordt.

Een aanpak die uitgaat van leerresultaten ondersteunt bovendien een betere afstemming tussen de vaardigheden waaraan behoefte bestaat op de arbeidsmarkt en het aanbod van onderwijs en opleidingen, en vergemakkelijkt tegelijkertijd de validatie van het onderwijs dat in verschillende leersituaties is genoten. Door sterker de nadruk te leggen op wat een lerende weet, kan en begrijpt, vormen de leerresultaten een goed instrument om een breder scala van leertrajecten en -ervaringen op te nemen in kwalificaties.

Het gemeenschappelijk referentiekader van niveaudecriptoren staat centraal in het EKK

Het EKK wordt gedefinieerd door acht niveaus die op leerresultaten zijn gebaseerd. De bijbehorende niveaudecriptoren laten zien dat de verwachtingen ten aanzien van kennis, vaardigheden, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid stijgen naarmate lerenden vorderen van niveau 1 naar niveau 8. Deze niveaus fungeren samen met de descriptoren als een vertaalinstrument en maken het mogelijk om kwalificaties uit verschillende landen en van verschillende instellingen met elkaar te vergelijken.

Descriptoren van leerresultaten

De EKK-descriptoren van de leerresultaten (zie bladzijde 17) hebben betrekking op twee aspecten: de niveaus en de leerdomeinen.

Het "*niveau*" laat zien hoe de complexiteit van de leerresultaten toeneemt naarmate het kwalificatieniveau stijgt. Een houder van een kwalificatie van niveau 2 is bijvoorbeeld veel slechter in staat zelfstandig te werken dan mag worden verwacht van een houder van een kwalificatie van niveau 7.

Bij de "*leerdomeinen*" wordt onderscheid gemaakt tussen "*kennis*", "*vaardigheden*" en "*zelfstandigheid en verantwoordelijkheid*", zodat op hetzelfde niveau verschillende soorten kwalificaties kunnen worden geclassificeerd. Kwalificaties met dezelfde algemene leerresultaten kunnen bijvoorbeeld meer academisch gericht zijn, of juist meer beroepsonderwijsgericht.

Het EKK is zo ontworpen dat het alle kwalificatiesoorten en -niveaus omvat, met inbegrip van kwalificaties van hoger onderwijs, beroepsonderwijs en algemeen onderwijs, alsook kwalificaties die zijn afgegeven in de particuliere sector of door internationale organisaties.

Begrenzungen van het EKK

In Europees verband zijn het beleid en het optreden met betrekking tot vaardigheden en kwalificaties (behoudens voor zover deze toegang geven tot gereguleerde beroepen) gebaseerd op artikel 165 (onderwijs) en 166 (beroepsopleidingen) van het Verdrag betreffende de werking van de EU. Uit beide artikelen blijkt dat optreden in EU-verband betrekking heeft op het bevorderen van de samenwerking tussen de lidstaten en zo nodig het ondersteunen en aanvullen van hun maatregelen, waarbij hun onderwijs- en opleidingsstelsels en culturele en taalkundige diversiteit volledig worden gerespecteerd.

Het EKK is geen:

- kader voor harmonisatie van kwalificaties of kwalificatienormen tussen EU-lidstaten (maar kan wel leiden tot de ontwikkeling van soortgelijke kwalificaties door twee of meer lidstaten);
- kader voor de invoering van automatische erkenning van kwalificaties tussen EU-lidstaten (maar kan de erkenning wel vereenvoudigen door de grotere transparantie die het bewerkstelligt);
- kader dat gericht is op de classificatie van individuele competenties via zijn op leerresultaten gebaseerde descriptorren (maar kan wel de beoordeling en validatie van bijvoorbeeld vaardigheden verkregen door werk en ervaring bevorderen en faciliteren).

Hoe werkt EKK-relatering in de praktijk?

In de EKK-aanbeveling worden lidstaten verzocht om hun nationale kwalificatiekaders of -systemen te relateren aan het EKK, teneinde een duidelijke en transparante relatie tussen hun nationale kwalificatieniveaus en de acht EKK-niveaus tot stand te brengen.

Aangezien het EKK in de allereerste plaats fungeert als een vertaalinstrument, zijn kwalificaties niet rechtstreeks opgenomen in het EKK. De kwalificaties zijn in plaats daarvan opgenomen in de NKK's, en hun niveau en waarde in het buitenland kan worden geïnterpreteerd aan de hand van de acht EKK-niveaus. Dit wordt zichtbaar voor burgers omdat de EKK-niveaus steeds vaker worden vermeld op nationale certificaten en diploma's, en zijn opgenomen in de NKK's.

Elk land dat zijn nationale kwalificatieniveaus wil relateren aan het EKK, moet een gedetailleerd relateringsverslag opstellen in overeenstemming met de tien EKK-referentiecriteriën die zijn opgenomen in Bijlage III van de herziene EKK-aanbeveling.

De relateringscriteria moeten waarborgen dat NKK's op coherente en transparante wijze aan het EKK zijn gerelateerd. De criteria helpen ook bij de opzet van de relateringsverslagen, waarin input en schriftelijke verklaringen van nationale kwaliteitsborgingsinstanties en internationale deskundigen opgenomen dienen te zijn.

EKK-relateringscriteria

- 1 De verantwoordelijkheden en/of de rechtsbevoegdheid van alle bij het relateringsproces betrokken relevante nationale instanties worden door de bevoegde instanties duidelijk bepaald en bekendgemaakt.
- 2 Er bestaat een duidelijk en aantoonbaar verband tussen de kwalificatieniveaus in de nationale kwalificatiekaders of -systemen en de niveaudescriptoren van het EKK.
- 3 De nationale kwalificatiekaders of -systemen en hun kwalificaties zijn gebaseerd op het beginsel en de doelstelling van leerresultaten en houden verband met regelingen voor de validatie van niet-formeel en informeel leren en, indien van toepassing, studiepunten systemen.
- 4 Er worden transparante procedures gehanteerd voor de opname van kwalificaties in het NKK of voor de beschrijving van de plaats van kwalificaties in het nationale kwalificatiesysteem.
- 5 Het (de) nationale kwaliteitsborgingssyste(e)m(en) voor onderwijs en opleidingen verwijst (verwijzen) naar de nationale kwalificatiekaders of -systemen en is (zijn) in overeenstemming met de beginselen voor kwaliteitsborging zoals gespecificeerd in bijlage IV bij de EKK-aanbeveling.
- 6 Het relateringsproces omvat onder meer de uitdrukkelijke instemming van de relevante kwaliteitsborgingsinstanties dat het relateringsverslag strookt met de relevante nationale kwaliteitsborgingsregelingen, -bepalingen en -praktijken.
- 7 Bij het relateringsproces worden internationale deskundigen betrokken en de relateringsverslagen bevatten schriftelijke verklaringen met betrekking tot het relateringsproces van ten minste twee internationale deskundigen uit twee verschillende landen.
- 8 De bevoegde nationale autoriteit(en) certificeert (certificeren) de relatering van de nationale kwalificatiekaders of -systemen aan het EKK. Er wordt één allesomvattend, goed onderbouwd relateringsverslag gepubliceerd door de bevoegde autoriteiten, waaronder de nationale coördinatiepunten van het EKK, en hierin wordt elk van de criteria afzonderlijk behandeld. Hetzelfde verslag kan worden gebruikt bij de zelfcertificering voor het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs, in overeenstemming met de zelfcertificeringscriteria daarvan.
- 9 Binnen zes maanden na het opstellen of bijwerken van het relateringsverslag publiceren de lidstaten en andere deelnemende landen het relateringsverslag op het relevante Europese portaal, aangevuld met relevante informatie voor vergelijkingsdoeleinden.
- 10 In aansluiting op het relateringsproces zouden alle nieuwe door de bevoegde autoriteiten met betrekking tot kwalificaties via de nationale kwalificatiekaders of -systemen uitgegeven documenten die deel uitmaken van de nationale kwalificatiekaders of -systemen (bijvoorbeeld certificaten, diploma's, certificaatsupplementen, diplomasupplementen) en/of kwalificatieregisters, een duidelijke verwijzing moeten bevatten naar het bijbehorende EKK-niveau.

De rol van de EKK-adviesgroep

De EKK-adviesgroep is in 2008 opgericht om de algehele samenhang van het proces van relatering van nationale kwalificaties aan het EKK te waarborgen en de transparantie van en het vertrouwen in het relateringsproces te bevorderen. Deze rol werd bevestigd door de aanbeveling uit 2017.

De adviesgroep wordt voorgezeten door de Europese Commissie en bestaat uit nationale vertegenwoordigers (twee per lidstaat en per elk van de andere elf deelnemende landen), arbeidsmarktpartijen, vertegenwoordigers van onderwijs- en opleidingsstelsels en maatschappelijke organisaties, alsook de Raad van Europa. De groep wordt ondersteund door de expertise van het Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop) en de Europese Stichting voor opleiding (ETF).

De groep bespreekt ieder relateringsverslag uitvoerig en geeft feedback aan de landen die het verslag presenteren. De presentatie en bespreking van de verslagen is bedoeld om de landen die deelnemen aan het EKK een beter inzicht te bieden in de nationale kwalificatiekaders en -systemen. Dit proces is bedoeld om een realistisch inzicht te bieden in de NKK's en hun relatie met het EKK, alsook in de kwalificaties die zijn opgenomen in de NKK's en kwaliteitsborgingsmechanismen. In dit proces van collegiale toetsing spelen de EKK-leden de rol van "kritische vrienden" en helpen zij collega's uit andere landen hun systemen en kwalificaties op transparante wijze te presenteren.

De kwalificaties van een land zijn gerelateerd aan het EKK nadat de EKK-adviesgroep heeft geoordeeld dat het relateringsverslag van het land in kwestie voldoende transparant en in overstemming met alle tien de EKK-relateringscriteria is. Indien de adviesgroep het verslag en de gegeven toelichting onbevredigend vindt, wordt het land verzocht meer duidelijkheid te verschaffen of een herzien verslag in te dienen op een volgende vergadering van de EKK-adviesgroep.

Als centraal forum voor besprekingen tussen de Commissie, de lidstaten en belanghebbenden over de EKK-uitvoering, speelt de EKK-adviesgroep een belangrijke rol in de opbouw van vertrouwen tussen de landen die deelnemen aan het EKK. Het vertrouwen wordt verder bevorderd via intercollegiale leeractiviteiten met een specifiek thema.

De herziening van de EKK-aanbeveling in mei 2017

Dankzij de invoering van het EKK is het in Europa eenvoudiger geworden om kwalificaties te vergelijken. In 2017 werd de EKK-aanbeveling - met grote steun van alle lidstaten - herzien om nieuwe onderdelen in het kader op te nemen teneinde beter in staat te zijn hedendaagse en toekomstige uitdagingen aan te gaan. Deze nieuwe onderdelen zijn:

- een verzoek aan de lidstaten om de relatering van hun NKK's aan het EKK up-to-date te houden;
- herziene kwaliteitsborgingsbeginselen voor de kwalificaties;

- uitwisseling van informatie en overleg tussen de lidstaten om de consistentie te waarborgen van de niveaus die worden toegekend aan de internationale kwalificaties die zijn opgenomen in hun NKK's;
- de mogelijkheid om criteria en procedures te ontwikkelen die het mogelijk maken kwalificatiekaders van derde landen te vergelijken met het EKK;
- aanbevelingen betreffende betere communicatie over het EKK.
Bovendien werden bestaande praktijken transparanter gemaakt door deze op te nemen in de aanbeveling (bijv. de EKK-relateringscriteria).

Actualisering van de EKK-relatering

EKK-relateringsverslagen zijn een “momentopname” en raken gaandeweg achterhaald naarmate de nationale kwalificatiekaders en -systemen zich verder ontwikkelen. Daarom worden lidstaten in de herziene EKK-aanbeveling verzocht om hun relateringsverslag te evalueren en bij te werken wanneer dit relevant is. De informatie in de relateringsverslagen moet nauwkeurig en transparant zijn, aangezien deze informatie direct van invloed is op de geloofwaardigheid van de NKK's. Op deze manier blijft de vertaling van nationale kwalificatieniveaus naar EKK-niveaus relevant en in overeenstemming met nationale kwalificatiesystemen. Dit is tevens bepalend voor de mate waarin het EKK in staat is de vergelijkbaarheid en overdraagbaarheid van kwalificaties te faciliteren.

De relatering van NKK's aan het EKK, en de vergelijkbaarheid die dit oplevert, is ook van invloed op de evaluatie en vernieuwing van nationale kwalificaties. De intercollegiale leeractiviteiten die plaatsvinden op EU-niveau kunnen veranderingen op het gebied van onderwijs, opleidingen en kwalificatiesystemen onder de aandacht brengen die ten goede komen aan lerenden.

Publicatie van relateringsverslagen

Landen die hun kwalificaties hebben gerelateerd aan het EKK worden verzocht om de resultaten van het relateringsproces binnen zes maanden openbaar te maken, zowel op nationaal als Europees niveau. Op Europees niveau vinden de publicaties momenteel plaats via het portaal voor leermogelijkheden en kwalificaties in Europa.

De landen kunnen de informatie in hun nationale gegevensbanken of registers met kwalificatiegegevens ook delen door deze te koppelen aan het portaal voor leermogelijkheden en kwalificaties in Europa of kunnen hun kwalificaties publiceren op het portaal voor Europese classificatie van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen (ESCO). De gegevens over kwalificaties moeten onder meer bestaan uit gegevens op EKK- en NKK-niveau, en informatie over leerresultaten. De gepubliceerde informatie maakt de kwalificaties goed toegankelijk voor personen, werkgevers, aanbieders van onderwijs en opleidingen, erkenningsinstellingen, enz.

EKK-niveaus op certificaten, supplementen en in kwalificatieregisters

Na relatering van hun kwalificaties aan het EKK worden landen verzocht om ervoor te zorgen dat alle door de bevoegde autoriteiten afgegeven kwalificatiedocumenten (bijv. certificaten, diploma's, certificaatsupplementen, diplomasupplementen) en/of kwalificatieregisters een duidelijke verwijzing naar het bijbehorende EKK-niveau bevatten. Vermelding op certificaten en diploma's helpt om het EKK (en het NKK) onder de aandacht te brengen van personen en werkgevers.

EKK-beginselen voor kwaliteitsborging

Omdat vertrouwen in de kwaliteit en het niveau van kwalificaties met een EKK-niveau essentieel is om de mobiliteit over sectorale en geografische grenzen heen te ondersteunen, is kwaliteitsborging van cruciaal belang. De aanbeveling uit 2017 heeft de beginselen voor kwaliteitsborging van het EKK verder versterkt. Hieraan wordt als volgt gestalte gegeven:

- Lidstaten moeten ervoor zorgen dat de kwalificaties met een EKK-niveau in overeenstemming zijn met de gemeenschappelijke beginselen voor kwaliteitsborging die zijn vermeld in bijlage IV, onverminderd de nationale kwaliteitsborgingsbeginselen die van toepassing zijn op nationale kwalificaties.
- EKK-relateringscriteria 5 en 6 hebben betrekking op kwaliteitsborging. Criterium 5 vereist dat het (de) nationale kwaliteitsborgingssyste(e)m(en) voor onderwijs en opleiding verwijst (verwijzen) naar de nationale kwalificatiekaders of -systemen en dat dit (deze) in overeenstemming is (zijn) met de beginselen voor kwaliteitsborging zoals gespecificeerd in bijlage IV bij de aanbeveling. In criterium 6 is bepaald dat het relateringsproces onder meer bestaat uit de uitdrukkelijke instemming van de relevante kwaliteitsborgingsinstanties dat het relateringsverslag strookt met de relevante nationale kwaliteitsborgingsregelingen, -bepalingen en -praktijken.
- Bijlage IV bij de EKK-aanbeveling bevat tien beginselen voor kwaliteitsborging van kwalificaties die zijn opgenomen in aan het EKK gerelateerde nationale kwalificatiekaders of -systemen. Volgens deze beginselen dienen alle kwalificaties met een EKK-niveau aan kwaliteitsborging onderworpen te worden om het vertrouwen in de kwaliteit en het niveau ervan te vergroten. Deze beginselen zijn in overeenstemming met twee bestaande Europese kaders voor kwaliteitsborging: het kader voor Europese normen en richtsnoeren (ESG) voor kwaliteitsborging in het hoger onderwijs en het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (EQAVET).

Kwaliteitsborgingsbeginselen voor kwalificaties met een EKK-niveau

In overeenstemming met de nationale situatie en rekening houdend met sectorale verschillen zou de kwaliteitsborging van kwalificaties met een EKK-niveau moeten:

- focussen op het ontwerp van de kwalificaties alsmede de toepassing van de aanpak op basis van leerresultaten;

- zorgen voor een geldige en betrouwbare beoordeling volgens overeengekomen en transparante, op leerresultaten gebaseerde, normen en zich moeten richten op het certificeringsproces;
- bestaan uit feedbackmechanismen en -procedures voor voortdurende verbetering;
- zorg dragen voor betrokkenheid van alle belanghebbenden in alle fasen van het proces;
- bestaan uit samenhangende evaluatiemethoden, die zowel zelfbeoordeling als externe beoordeling omvatten;
- zijn geïntegreerd in het interne beheer, ook bij uitbestede activiteiten, van instanties die kwalificaties met een EKK-niveau afgeven;
- zijn gebaseerd op duidelijke en meetbare doelstellingen, normen en richtsnoeren;
- worden ondersteund met passende middelen;
- bestaan uit onder meer een regelmatige evaluatie van de bestaande externe controleinstanties of -agentschappen voor kwaliteitsborging;
- voorzien in de elektronische toegankelijkheid van evaluatieresultaten.

Het EKK en studiepuntensystemen

Door de op leerresultaten gebaseerde aanpak te gebruiken, zouden het EKK en de NKK's personen betere ondersteuning moeten bieden wanneer zij de overstap maken i) tussen verschillende niveaus van onderwijs en opleiding, ii) binnen en tussen sectoren van onderwijs en opleiding, iii) tussen onderwijs en opleiding en de arbeidsmarkt en iv) binnen en over grenzen.

Uit hoofde van de herziene aanbeveling zijn de EU-lidstaten overeengekomen dat ingeval NKK's studiepuntensystemen of een koppeling naar dergelijke systemen bevatten, deze op gecoördineerde wijze moeten worden uitgewerkt om overgangen tussen opleidingen te ondersteunen en vooruitgang te bevorderen. Om die reden zijn er zeven beginselen ontwikkeld die in overeenstemming zijn met bestaande transparantie-instrumenten voor studiepuntensystemen, zoals het Europees puntenoverdrachtsysteem (ECTS) voor hoger onderwijs en het Europees systeem voor overdracht van leerresultaten voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET).

Het EKK en het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs

Het EKK is in overeenstemming met het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs en de daarin opgenomen cyclusdescriptoren. Dit kader is in 2005 door ministers van onderwijs overeengekomen in het kader van het intergouvernementele proces van Bologna. Met uitzondering van Kosovo⁴ nemen alle EKK-landen deel aan het intergouvernementele proces van Bologna. De korte cyclus (die kan worden gekoppeld aan of binnen de eerste cyclus) en de eerste, tweede en derde cyclus van het kader komen overeen met respectievelijk de EKK-niveaus 5 tot en met 8.

De meeste landen die hun kwalificaties hebben gerelateerd aan het EKK hebben in hun verslag ook een zelfcertificering opgenomen, in overeenstemming met het kwalificatiekader van de Europese ruimte voor hoger onderwijs.

Descriptoren van de niveaus in het EKK

	Kennis	= Vaardigheden	Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid	
	<i>In het kader van het EKK wordt kennis als theoretische kennis en/of feitenkennis beschreven; In het kader van het EKK worden vaardigheden als cognitief (logisch, intuïtief en creatief denken) en praktisch (handigheid en de toepassing van methoden, materialen, hulpmiddelen en instrumenten) beschreven.</i>		<i>In het kader van het EKK wordt verantwoordelijkheid en zelfstandigheid beschreven als het vermogen van de lerende om kennis en vaardigheden zelfstandig en op verantwoordelijke wijze toe te passen.</i>	
Niveau 1	Algemene basiskennis.	Basisvaardigheden die vereist zijn om eenvoudige taken uit te voeren.	Werk of studie onder direct toezicht in een gestructureerde context.	Niveau 1
Niveau 2	Feitelijke basiskennis van een werk- of studierrein.	Cognitieve en praktische basisvaardigheden die vereist zijn om relevante informatie te gebruiken om taken uit te voeren en om routineproblemen met behulp van eenvoudige regels en hulpmiddelen op te lossen.	Werken of studeren onder toezicht met enige zelfstandigheid.	Niveau 2
Niveau 3	Kennis van feiten, beginselen, processen en algemene begrippen van een werk- of studiegebied.	Een waaier van cognitieve en praktische vaardigheden die vereist zijn om taken uit te voeren en problemen op te lossen door de keuze en toepassing van basismethoden, hulpmiddelen, materialen en informatie.	De verantwoordelijkheid op zich nemen voor de voltooiing van taken op werk- of studiegebied. Bij de oplossing van problemen het eigen gedrag aanpassen aan de omstandigheden.	Niveau 3
Niveau 4	Feitenkennis en theoretische kennis in brede contexten van een werk- of studiegebied.	Een waaier van cognitieve en praktische vaardigheden die vereist zijn om in een werk- of studiegebied specifieke problemen op te lossen.	Zichzelf managen binnen de richtsnoeren van werk- of studiecontexten die gewoonlijk voorspelbaar zijn, maar kunnen veranderen.	Niveau 4

	Kennis	= Vaardigheden	Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid	
			Toezicht uitoefenen op routinewerk van anderen en een zekere mate van verantwoordelijkheid op zich nemen voor de evaluatie en verbetering van werk of studieactiviteiten.	
Niveau 5	Ruime, gespecialiseerde feiten- en theoretische kennis binnen een werk- of studiegebied en bewustzijn van de grenzen van die kennis.	Een brede waaier van cognitieve en praktische vaardigheden die vereist zijn om creatieve oplossingen voor abstracte problemen uit te werken.	Beheer en toezicht uitoefenen in contexten van werk- of studieactiviteiten waarin zich onvoorspelbare veranderingen voordoen. Prestaties van zichzelf en anderen kritisch bekijken en verbeteren.	Niveau 5
Niveau 6	Gevorderde kennis van een werk- of studiegebied met een kritisch inzicht in theorieën en beginselen.	Gevorderde vaardigheden, waarbij blijkt wordt gegeven van vakmanschap en innovatief vermogen om complexe en onvoorspelbare problemen in een gespecialiseerd werk- of studiegebied op te lossen.	Managen van complexe technische of beroepsactiviteiten of -projecten; de verantwoordelijkheid op zich nemen om in onvoorspelbare werk- of studiecontexten beslissingen te nemen. De verantwoordelijkheid op zich nemen om de professionele ontwikkeling van personen en groepen te managen.	Niveau 6
Niveau 7	Bijzonder gespecialiseerde kennis, die ten dele zeer geavanceerd is, op een werk- of studiegebied als basis voor originele ideeën en/of onderzoek. Kritisch bewustzijn van kennisproblemen op een vakgebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden.	Voor onderzoek en/of innovatie vereiste gespecialiseerde probleemoplossende vaardigheden om nieuwe kennis en procedures te ontwikkelen en kennis uit verschillende vakgebieden te integreren.	Managen en transformeren van complexe en onvoorspelbare werk- of studiecontexten die nieuwe strategische benaderingen vereisen. De verantwoordelijkheid op zich nemen om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken en/of om de strategische prestaties van teams kritisch te bekijken.	Niveau 7

	Kennis	= Vaardigheden	Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid	
Niveau 8	De meest geavanceerde kennis op een werk- of studiegebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden.	De meest geavanceerde en gespecialiseerde vaardigheden en technieken, met inbegrip van synthese- en evaluatievaardigheden/-technieken, die vereist zijn om kritische problemen in onderzoek en/of innovatie op te lossen en bestaande kennis of professionele manieren van werken uit te breiden en opnieuw te definiëren.	Blijk geven van een grote mate van autoriteit, innovatie, autonomie, wetenschappelijke en professionele integriteit en aanhoudende betrokkenheid bij de ontwikkeling van baanbrekende ideeën of processen voor werk- of studiecontexten, met inbegrip van onderzoek.	Niveau 8

Hoe kan het EKK worden gebruikt en wie heeft voordeel bij het EKK?

Het EKK is om een aantal redenen in het leven geroepen. Hoewel de belangrijkste doelstelling erin is gelegen individuele burgers te helpen vorderingen te maken in hun studie- en beroepsloopbaan, ondersteunt het kader ook belanghebbenden die betrokken zijn bij onderwijs, opleiding en werkgelegenheid met het oog op verbetering van hun beleid en werkmethoden. Als uitgebreid en inclusief referentiekader voor kwalificaties, dat van toepassing is op alle soorten en niveaus, heeft het EKK veel gebruikers, variërend van individuen, werkgevers, vakbonden, aanbieders van onderwijs en opleidingen en instanties die verantwoordelijk zijn voor de erkenning van kwalificaties tot overheidsorganen en internationale organisaties.

Hieronder worden enkele ondervonden of verwachte voordelen voor verschillende doelgroepen beschreven.

Het EKK ondersteunt loopbanen op de arbeidsmarkt

Kwalificaties geven toegang tot banen en vormen het fundament waarop loopbanen rusten. Voor het vinden van een baan, of het wisselen van baan, is het noodzakelijk dat de kwalificaties worden begrepen, eerlijk worden beoordeeld en op juiste wijze worden gewaardeerd door werkgevers en andere belanghebbenden op de arbeidsmarkt. Dat een kwalificatie aangeeft wat de houder ervan weet, begrijpt en kan, is daarom van cruciaal belang.

Het gebruik van leerresultaten om de kwalificaties te duiden - en de vermelding van Europese en nationale kwalificatieniveaus op de kwalificaties - maken het eenvoudiger voor werkgevers om de kwalificaties van sollicitanten te interpreteren.

Het EKK stelt werkgevers bovendien in staat om kwalificaties uit andere landen en van instanties die zij niet kennen beter te beoordelen. Zij hebben beter inzicht in het niveau van kandidaten, kunnen hun kwalificaties vergelijken met nationale kwalificaties, hebben inzicht in de relevantie van deze kwalificaties en kunnen bepalen of de leerresultaten aansluiten bij de behoeften van de onderneming of de sector.

Dankzij het EKK is Europa op het gebied van kwalificaties voor werkgevers nu één Europese ruimte. Dit vermindert de belemmeringen voor de arbeidsmobiliteit, ondersteunt een betere benutting van bestaande kennis, vaardigheden en competenties, en zorgt voor een betere afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Het EKK zorgt ervoor dat onderwijs en opleidingen enerzijds, en de arbeidsmarkt anderzijds, een en dezelfde taal spreken

Door het verleggen van het accent naar leerresultaten te bevorderen maakt het EKK tevens een dialoog mogelijk over de behoeften van de arbeidsmarkt en het aanbod van de onderwijs- en opleidingsstelsels. Een gestructureerde dialoog waarbij leerresultaten worden gebruikt als instrument van deze een en dezelfde taal, maakt de kwalificaties relevanter en maakt het gebruik daarvan aantrekkelijker.

Het EKK en de NKK's als routekaart die lerenden helpt bij beslissingen over vervolgonderwijs en -opleidingen

Het EKK, dat nauw verbonden is met NKK's in 39 Europese landen⁴, is een uitgebreide routekaart voor alle soorten en niveaus van kwalificaties in Europa. De kwalificatiekaders zijn steeds beter toegankelijk via gegevensbanken met nationale kwalificaties, en lerenden kunnen de kaders gebruiken om informatie te verkrijgen over een bepaalde kwalificatie en de wijze waarop deze zich verhoudt tot andere kwalificaties. Als routekaart met verbindingen tussen de verschillende NKK's is het EKK belangrijk voor verschillende groepen lerenden en biedt het een goed toegankelijk overzicht van kwalificaties en kwalificatietrajecten. Personen die op zoek zijn naar vervolgonderwijs of een vervolgopleiding kunnen deze kaders gebruiken om informatie te verkrijgen over relevante cursussen, programma's en opleidingen.

Het EKK en de NKK's maken een leven lang leren mogelijk

Het in kwalificaties opnemen van een breder scala van leerervaringen, bijvoorbeeld leerervaringen opgedaan tijdens werk en vrije tijd, is van essentieel belang voor de bevordering van een leven lang leren. De aanpak op basis van leerresultaten maakt het mogelijk rekening te houden met ervaringen buiten het officiële onderwijs.

Validatie van niet-formeel en informeel leren in Europa

De meeste Europese landen hebben inmiddels regelingen getroffen voor de validatie van niet-formeel en informeel leren. Deze regelingen bieden lerenden mogelijkheden voor identificatie, beoordeling en, indien wordt voldaan aan overeengekomen eisen en normen, erkenning van hun eerdere scholing als gedeeltelijke of volledige kwalificatie. Dit is belangrijk voor burgers omdat dubbel werk wordt vermeden, en er rekening wordt gehouden met een groot scala aan leerervaringen⁵.

Flexibele leertrajecten zijn een belangrijke voorwaarde voor het mogelijk maken van een leven lang leren. Regelingen voor het verzamelen en overdragen van studiepunten of leerresultaten maken deel uit van deze aanpak. Het EKK en zijn op leerresultaten gebaseerde aanpak ondersteunen het verzamelen en overdragen van studiepunten of

---

⁴ 2018-80078-0-1, met als uiterste termijn 6.12.2018

⁵ 2018-80078-0-1, met als uiterste termijn 6.12.2018

leerresultaten en kunnen, tezamen met validatie van niet-formeel en informeel leren, een rechtstreekse bijdrage leveren aan de mogelijkheden voor een leven lang leren.

Kwalificaties met een EKK-niveau staan voor betrouwbaarheid

Omdat onderwijs- en opleidingsstelsels per land verschillen, kan het moeilijk zijn de waarde en relevantie van buitenlandse kwalificaties te bepalen. Als gevolg daarvan bestaat het risico dat kwalificaties niet op juiste wijze worden ingeschat en beoordeeld. Hetzelfde probleem kan zich voordoen wanneer kwalificaties uit verschillende onderwijs- en opleidingssectoren en van verschillende instanties worden gecombineerd.

Omdat de EKK-niveaus in Europa steeds vaker worden vermeld op nationale certificaten en diploma's, kan steeds beter worden beoordeeld hoe een bepaalde kwalificatie zich in een bredere Europese context verhoudt tot andere kwalificaties. De systematische en langdurige samenwerking tussen landen via het EKK en de NKK's, die fungeren als poortwachters van kwalificaties waarvan de kwaliteit gewaarborgd is, maakt dat in heel Europa kan worden vertrouwd op deze niveaus. Hierdoor kunnen burgers makkelijker onderscheid maken tussen kwalificaties die betrouwbaar zijn en kwalificaties die niet betrouwbaar of "namaak" zijn. Aldus doet het EKK ook dienst als een soort van "consumentenbescherming".

Het EKK maakt erkenning van kwalificaties eenvoudiger

Het EKK faciliteert erkenning van kwalificaties door de bevordering van het gebruik van leerresultaten, waardoor houders en ontvangers van kwalificaties direct kunnen beoordelen wat de inhoud, het niveau en het profiel van de kwalificatie in kwestie is.

Het EKK kan worden gebruikt in combinatie met andere Europese en internationale instrumenten voor de erkenning van kwalificaties. Hoewel het accent bij deze instrumenten ligt op gereguleerde en/of hoger onderwijs kwalificaties ondersteunt het EKK de erkenning van leerervaringen voor alle kwalificaties.

Europese en internationale instrumenten die de erkenning van kwalificaties ondersteunen

- Richtlijn 2005/36/EG handelt over de erkenning van beroepskwalificaties in de EU, die beroepsbeoefenaren in staat stelt naar het buitenland te gaan om daar hun beroep uit te oefenen of hun diensten te verlenen⁶;
- Het Verdrag inzake de erkenning van kwalificaties betreffende hoger onderwijs in de Europese regio⁷ is een internationale overeenkomst die wordt beheerd door de UNESCO en de Raad van Europa en die betrekking heeft op de erkenning van hoger onderwijs kwalificaties in Europa en daarbuiten;

---

⁶ 2018-80078-0-1, met als uiterste termijn 6.12.2018

⁷ <https://rm.coe.int/168007f2c7>

Het ENIC/NARIC-netwerk⁸ is een netwerk van nationale centra die zijn opgezet voor rechtstreekse ondersteuning van instellingen en burgers bij de erkenning van hoger onderwijs kwalificaties.

Het EKK ondersteunt andere Europese transparantie-instrumenten

De Europese Commissie heeft de afgelopen tien jaar in nauwe samenwerking met de lidstaten een aantal instrumenten geïntroduceerd die de modernisering van de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels ondersteunen. Door de nadruk te leggen op de behoefte aan meer transparantie en vergelijkbaarheid van vaardigheden en kwalificaties, ondersteunen deze instrumenten voor burgers een leven lang leren in eigen land en het buitenland. De leerresultaten kunnen worden gezien als de "lijm" die al deze instrumenten verbindt, waarbij de diversiteit van nationale oplossingen wordt gerespecteerd maar landen tegelijkertijd in staat worden gesteld samen te werken.

Veel van deze instrumenten zijn rechtstreeks bedoeld voor burgers, zoals Europass en de Europese studiepuntenoverdrachtsystemen voor hoger onderwijs (ECTS) en voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET). Terwijl Europass personen ondersteunt bij hun studie en loopbaan, faciliteren de systemen voor studiepuntenoverdracht flexibele leertrajecten en een leven lang leren.

Er is nog een andere groep instrumenten die het werk van nationale autoriteiten en instellingen ondersteunt, en indirect tegemoet komt aan de behoeften van individuele burgers. Dit is een reeks instrumenten voor loopbaanbegeleiding en validatie van onderwijsinitiatieven, waarbij de Europese initiatieven een stimulans zijn voor het opzetten van nationale regelingen en het delen van werkmethoden. De instrumenten ter ondersteuning van samenwerking op het gebied van Europese normen en richtsnoeren voor kwaliteitsborging in de Europese ruimte voor hoger onderwijs (ESG) en het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (EQAVET) zijn bedoeld om het vertrouwen en de transparantie tussen landen te vergroten. Voorts heeft de Commissie met de introductie van de ESCO-classificatie een terminologie ingevoerd waarbij het accent ligt op leerresultaten en de versterking van de dialoog tussen belanghebbenden die actief zijn in onderwijs en opleidingen enerzijds en de arbeidsmarkt anderzijds.

---

⁸ <http://www.enic-naric.net/>

Wat is de invloed van het EKK tot dusver?

Overzicht

Sinds 2008 hebben 39 landen besloten tot deelname aan het EKK. Naast de 28 EU lidstaten zijn dit elf niet-lidstaten (Albanië, Bosnië en Herzegovina, Noord-Macedonië, Kosovo⁹, Liechtenstein, Montenegro, Noorwegen, Servië, Turkije, IJsland en Zwitserland).

Momenteel hebben 35 landen (27 lidstaten en acht niet-lidstaten) hun nationale kwalificatiekaders of -systemen gerelateerd aan het EKK. Dit betekent dat er een duidelijke koppeling tussen nationale en Europese niveaus tot stand is gebracht. De meeste relateringsverslagen zijn ook gepubliceerd op het portaal voor leermogelijkheden en kwalificaties in Europa¹⁰.

Om volledige EKK-implementatie te bewerkstelligen en om de kennis bij het algemene publiek te vergroten, dienen landen erop toe te zien dat hun kwalificaties een duidelijke verwijzing naar het bijbehorende EKK-niveau bevatten. De Europese niveaus moeten vermeld worden op kwalificatiedocumenten en in gegevensbanken of registers met kwalificatiegegevens om de kwalificaties transparanter en beter vergelijkbaar te maken. De zichtbaarheid van de EKK-niveaus is in belangrijke mate bepalend voor het welslagen van het EKK.

23 landen die hun kwalificatieniveaus aan het EKK hebben gerelateerd, vermelden momenteel de EKK-niveaus op certificaten, diploma's of Europass-supplementen, terwijl 17 landen de EKK-niveaus hebben opgenomen in gegevensbanken of registers met kwalificatiegegevens. Een aantal landen werkt momenteel aan de koppeling van hun gegevensbanken aan het portaal voor leermogelijkheden en kwalificaties in Europa. Zij kunnen hun kwalificaties ook koppelen aan het portaal voor Europese classificatie van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen (ESCO)¹¹.

Ontwikkeling van NKK's en het verleggen van het accent naar leerresultaten

Het EKK was en is van grote invloed op de ontwikkeling van NKK's in Europa. Inmiddels zijn er 43 NKK's opgezet, terwijl er vóór vaststelling van de eerste EKK-aanbeveling in 2008 slechts drie NKK's bestonden.

De meeste landen hebben kaders met acht niveaus opgezet, hoewel sommige landen hebben gekozen voor minder of meer niveaus (het Franse kader heeft bijvoorbeeld vijf niveaus, het Ierse kader tien en het Schotse kader twaalf). Een aantal landen hanteert daarnaast subniveaus. Deze subniveaus worden belangrijk geacht om aan de belangen

---

⁹ Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244 van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

¹⁰ <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

¹¹ <http://ec.europa.eu/esco>

van bepaalde belanghebbenden tegemoet te komen en dienen soms om eerder behaalde leerresultaten inpasbaar te maken.

Terwijl de eerste fasen van het EKK voornamelijk waren gericht op het opzetten van NKK's met de bedoeling deze aan het EKK te relateren, concentreren de huidige activiteiten van veel NKK's zich op de toekenning van niveaus aan individuele kwalificaties en op de beoordeling van kwalificaties. Met de ontwikkeling van nationale kaders heeft het EKK derhalve bijgedragen tot een grotere transparantie van nationale kwalificatiesystemen.

Dialogo tussen belanghebbenden

Een ander effect van het EKK is de betrokkenheid van, en de dialoog tussen, de aanbieders van onderwijs en opleidingen, belanghebbenden op de arbeidsmarkt en verschillende actoren die actief zijn op het gebied van onderwijs en opleidingen. Naar het voorbeeld van het EKK zijn vrijwel alle gerelateerde NKK's uitgebreide kaders die een breed scala aan kwalificaties omvatten. Dit heeft ertoe geleid dat in diverse landen permanente overlegstructuren zijn opgezet. Aan het overleg wordt deelgenomen door overheidsinstanties, het hoger onderwijs, het beroepsonderwijs, de sociale partners en maatschappelijke organisaties.

NKK's en hoger beroepsonderwijs

De EKK-uitvoering en de daaruit voortvloeiende dialoog hebben in sommige landen geresulteerd in een grotere gelijkstelling van het beroepsonderwijs en het hoger onderwijs. EKK-descriptoren zijn neutraal wat betreft hoger onderwijs en beroepsonderwijs, en schrijven niet voor op welk niveau verschillende soorten kwalificaties moeten worden geclassificeerd. Bij de EKK-uitvoering is gebleken dat beroeps- en arbeidsmarktgerichte kwalificaties ook kunnen worden gerelateerd aan niveau 5 t/m 8 (in Duitsland en Oostenrijk zijn kwalificaties voor beroepsopleidingen met de titel "Meister" bijvoorbeeld gerelateerd aan niveau 6, terwijl het Zwitserse NKK uitdrukkelijk op ondersteuning van dit beginsel is gericht).

Koppelen van kwalificatiekaders en de validatie van niet-formeel en informeel leren

In de aanbeveling uit 2012 betreffende de validatie van niet-formeel en informeel leren werd gesteld dat NKK's belangrijk zijn voor de verdere uitrol van validatieregelingen in Europa. Bij de actualisering van de Europese inventaris inzake de validatie van niet-formeel en informeel leren¹² in 2016 werd bevestigd dat landen momenteel hoge prioriteit geven aan het koppelen van kaders en validatieregelingen. Door hun nadrukkelijke aandacht voor leerresultaten fungeren het EKK en de NKK's als referentiepunten voor het

---

¹² <http://www.cedefop.europa.eu/nl/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory>

identificeren, documenteren, beoordelen en erkennen van leerervaringen in niet-formele en informele leeromgevingen.

Kwalificaties die worden toegekend buiten formele onderwijs- en opleidingsstelsels

De meeste Europese NKK's hebben betrekking op kwalificaties die binnen de formele onderwijs- en opleidingsstelsels worden toegekend (bijv. beroepsonderwijs, hoger onderwijs en algemeen onderwijs). Deze kwalificaties worden gereguleerd en toegekend door nationale autoriteiten. Onder de deelnemende landen bestaat echter een groeiende trend om hun kaders open te stellen voor kwalificaties die zijn toegekend in bijscholings- en nascholingsprojecten. Dergelijke kwalificaties worden doorgaans toegekend buiten de formele nationale kwalificatiesystemen om.

Wereldwijde invloed

Het EKK en zijn niveaudecriptoren zijn een bron van inspiratie voor de kwalificatiekaders die wereldwijd worden ontwikkeld. Inmiddels zijn er meer dan 150 NKK's opgezet of in ontwikkeling. Een positief neveneffect van het feit dat het EKK buiten Europa redelijk goed bekend is, is dat instanties die verantwoordelijk zijn voor de erkenning van kwalificaties een duidelijker beeld hebben van de inhoud van de kwalificaties, hetgeen bevorderlijk is voor de erkenning ervan.

Toekomstverwachtingen

De herziening van de EKK-aanbeveling in mei 2017 heeft het EKK-proces een nieuwe impuls gegeven. In de aanbeveling worden de lidstaten verzocht hun relatering aan het EKK te evalueren en bij te werken wanneer dit relevant is, teneinde te waarborgen dat de gegevens die ten grondslag liggen aan de relatering nauwkeurig en transparant zijn en een goede weergave zijn van alle relevante veranderingen op nationaal niveau. Tegelijkertijd blijft de kern van het EKK-proces, dat wil zeggen relatering van NKK's en hun kwalificatieniveaus aan het EKK, onveranderd.

De herziene aanbeveling is een belangrijke stap in de volwassenwording van het EKK. Hoewel de eerste fasen van het EKK nog voornamelijk gericht waren op relatering van de NKK's aan het gemeenschappelijke referentiekader, wordt het proces nu gekenmerkt door de opname van kwalificaties in kaders. Alle kwalificaties in de kaders die aan het EKK zijn gerelateerd, dienen onderworpen te zijn aan de gemeenschappelijke kwaliteitsborgingsbeginselen van Bijlage IV bij de aanbeveling.

In de context van het EKK is het formuleren van procedures om niveaus toe te kennen aan internationale kwalificaties in nationale kaders een nieuw werkgebied, waarin uitwisseling van informatie en overleg tussen lidstaten van cruciaal belang zijn voor de consistentie.

De herziene aanbeveling maakt tevens de weg vrij voor eventuele samenwerking met derde landen teneinde vergelijking van hun (nationale of regionale) kwalificatiekaders met het EKK mogelijk te maken. Een dergelijke samenwerking kan de vergelijkbaarheid van Europese kwalificaties en de kwalificaties van derde landen verbeteren, en de mobiliteit van burgers uit de EU en andere landen bevorderen.

In de nabije toekomst zullen de beschrijving, het gebruik en de toepassing van leerresultaten verder worden uitgewerkt ter verbetering van de transparantie van, het inzicht in en de vergelijkbaarheid van kwalificaties.

De communicatie zal worden verbeterd om werkgevers, aanbieders van onderwijs en opleidingen, lerenden, werknemers en andere belanghebbenden beter te informeren over de voordelen van het EKK en de NKK's. Om de toegevoegde waarde van het EKK te benadrukken en het gebruik daarvan te stimuleren, wordt in de herziene aanbeveling opnieuw benadrukt hoe belangrijk het is dat op kwalificatiedocumenten de bijbehorende EKK-niveaus zijn vermeld.

Tot slot is het EKK ook toegerust voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van leren en werk. In aansluiting op de huidige digitalisering kunnen de EKK-niveaus ook worden vermeld in de gegevensbanken met kwalificatiegegevens. Voorts bevat de herziene aanbeveling een gemeenschappelijke reeks gegevensvelden voor de elektronische publicatie van informatie over kwalificaties met een EKK-niveau. Dit zal alle betrokkenen helpen zich de nieuwe manieren voor het delen en koppelen van informatie eigen te maken, hetgeen lerenden, werknemers, werkzoekenden en werkgevers ten goede komt.

De werkzaamheden aan de Europese portalen om te waarborgen dat de informatie over kwalificaties gepubliceerd en toegankelijk is, worden eveneens voortgezet. Deze werkzaamheden zullen voortdurend worden aangepast aan de behoeften van de samenleving van morgen.

Afkortingen

Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (European Centre for the Development of Vocational Training)	Cedefop
Europees systeem voor overdracht van leerresultaten voor beroepsonderwijs en -opleiding (European Credit system for Vocational Education and Training)	ECVET
Europees puntenoverdrachtsysteem (European Credit Transfer and Accumulation System)	ECTS
Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (European Qualifications Framework for lifelong learning)	EQF
Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (European Quality Assurance in Vocational Education and Training)	EQAVET
Europese classificatie van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations)	ESCO
Europese normen en richtsnoeren voor kwaliteitsborging in de Europese ruimte voor hoger onderwijs (European Standards and Guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area)	ESG
Europese Stichting voor opleiding (European Training Foundation)	ETF
Europese Unie	EU
Nationa(a)l(e) kwalificatiekader(s)	NKK('s)
Beroepsonderwijs en -opleiding (Vocational Education and Training)	VET

Deze pagina bestaat al in alle EU-talen.

Hoe neemt u contact op met de EU?

Er zijn honderden Europe Direct-informatiecentra overal in de Europese Unie.

U vindt het adres van het dichtstbijzijnde informatiecentrum op: <http://europa.eu/contact>.

Bel of mail

Europe Direct is een dienst die uw vragen over de Europese Unie beantwoordt.

U kunt met deze dienst contact opnemen door:

- te bellen naar het gratis nummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bepaalde telecoomaanbieders kunnen wel kosten in rekening brengen),
- te bellen naar het gewone nummer: +32 22999696 of
- een e-mail te sturen via: https://europa.eu/european-union/contact_nl.

Waar vindt u informatie over de EU?

Informatie over de Europese Unie in alle officiële talen van de EU is beschikbaar op de Europa-website op: https://europa.eu/european-union/index_nl.

EU-publicaties

U kunt publicaties van de EU downloaden of bestellen op:

<https://publications.europa.eu/nl/publications> (sommige zijn gratis, andere niet). Als u meerdere exemplaren van gratis publicaties wenst, neem dan contact op met Europe Direct of uw plaatselijke informatiecentrum (zie [https:// europa.eu/european-union/contact_nl](https://europa.eu/european-union/contact_nl)).

EU-wetgeving en aanverwante documenten

Toegang tot juridische informatie van de EU, waaronder alle EU-wetgeving sinds 1952 in alle officiële talen, krijgt u op EUR-Lex op: <http://eur-lex.europa.eu>.

Open data van de EU

Het opendataportaal van de EU (<http://data.europa.eu/euodp/nl>) biedt toegang tot datasets uit de EU. Deze gegevens kunnen gratis worden gedownload en hergebruikt, zowel voor commerciële als voor niet-commerciële doeleinden.

Het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (EKK) heeft tot doel de transparantie, de vergelijkbaarheid en de overdraagbaarheid van kwalificaties te verbeteren. Deze brochure is gepubliceerd ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het EKK en bevat een overzicht van het kader in het algemeen, aanwijzingen voor gebruik en informatie over de begunstigden. Ook wordt beschreven wat het EKK de afgelopen tien jaar heeft bereikt en wat de verwachtingen voor de toekomst zijn.

U kunt onze publicaties downloaden of een gratis abonnement nemen op ec.europa.eu/social/publications

Als u graag regelmatig nieuws wilt ontvangen over het Directoraat-generaal Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie kunt u zich inschrijven voor de gratis Social Europe e-nieuwsbrief op ec.europa.eu/social/e-newsletter